

Dertig begrafenissen in één maand, hoe zelfs de pastoor bezweek in coronahaard Kessel: ‘Mieke Telkamp hoor je hier niet meer, wel ons eigen volkslied’

Bron: Dagblad De Limburger (online) 14-3-2025 door Roel Wiche

Het kerkhof en de monumentale kerk van Kessel aan de oever van de Maas, waar de doodsklokken onophoudelijk bleven luiden tijdens de coronacrisis. © Dick Holthuis

Kessel

Vrijwel elke dag galmden de doodsklokken over de oever van de Maas. En na dertig begrafenissen bezweek ook de pastoor, die immens geliefd was in het dorp. Kessel was in maart 2020 dé coronahaard van Nederland. Een danse macabre die voor onbeschrijflijk leed, machteloosheid en hartverscheurend verdriet zorgde. Maar ook veerkracht en saamhorigheid opriep. Zijn de wonden vijf jaar later geheeld? „De pijn blijft, maar we moeten door.”

Waar is mijnheer pastoor? Hij heeft toch de sleutel van de brandkast waarin de kelken liggen? Met het zweet in zijn handen zit de koster van Kessel te wachten in de negentiende-eeuwse dorpskerk met achtkantige torenspits, majestueus gelegen aan de boorden van de Maas. Nog een kwartier voordat de mis begint. Een voor een

druppelen de parochianen binnen, terwijl hun ogen glijden langs de vers gedolven graven op het naburige kerkhof. Truus, Jacques, Thea, Christina, Doortje, Hannie, Jac, Margriet, Nel... Voor hen en zoveel anderen galmden wekenlang de doodsklokken in een danse macabre die immens diepe sporen trok in een hechte gemeenschap.

Waarom juist hier, waarom juist Kessel?

Het is 1 juni 2020, tweede pinksterdag, de dag waarop voor het eerst sinds de uitbraak van corona de cafés, de restaurants en de kerken weer bezoekers mogen ontvangen. De zon schijnt uitbundig over het land van Peel en Maas. Pastoor Louis Verhaag (82) van Kessel heeft deze datum met dikke viltstift omcirkeld op de kalender. Ja, hij kan veel aan, deze dienaar Gods. Hij werkte bijna dertig jaar als broeder-timmerman en missionaris in Kameroen. Een herder die midden tussen het volk staat, vinden ze in Kessel. Elke woensdag haalt hij zijn warme hap bij de plaatselijke Chinees of frituur, waarna hij op de terugweg graag twee borreltjes achterover slaat bij een van de dorpskroegen. Niet zelden het hardst schaterend om een goede mop.

Pastoor Louis Verhaag moest in coronatijd vrijwel elke dag een uitvaart leiden. © De Limburger

Maar nu heeft de pastoor het zwaar. Loodzwaar. Van half maart tot begin april moet hij meer dan dertig begrafenissen leiden. Soms rijden wel twee of drie lijkwagens per dag door de straten van Kessel. Normaal zijn dat er twintig in een heel jaar. „Ik hang boven het verdriet”, zegt hij steeds.

Tweede pinksterdag moet een nieuw begin worden. Voor het eerst allemaal weer samen. In de kroeg, in de kerk. Een dag van gedenken, herdenken. En ook weer vooruitkijken. Leven. Maar bij het altaar wacht de koster nog steeds. Nog een kwartier, nog tien minuten. Buiten zien dorpelingen een politiewagen naar de pastorie aan de Dorpstraat rijden. En dan de brandweer. Het zal toch niet? Agenten kruipen

door het slaapkamerraam, dat op een kier staat, naar binnen. Daar vinden ze de pastoor in bed. Dood. „Het is hem allemaal te veel geworden”, vermoedt dorpsgenoot Geert Zegers (69), die het hele tafereel voor zijn ogen ziet gebeuren. „Dertig begrafenissen, dat ging hem dertig keer aan het hart. Dit was een pastoor uit één stuk. Niet zo’n schijnheilige.”

Vijf jaar later staat Zegers – hese stem, peuk in de mond – met een pils en ijskoud glaasje Schrobblèr in café Brandts, pal tegenover de monumentale kerk. Het is vier uur ’s middags, langzaam verzamelen de mannen van het dorp zich rond de ‘Stehtisch’. Markante koppen, dikke eelt op de handen. Kessel (3400 inwoners) is een hecht, eigenzinnig dorp. Al eeuwenlang ingeklemd tussen Maas, heide en bossen. Gewend om zijn eigen boontjes te doppen. De bewoners mogen graag pronken met de stadsrechten, die Kessel al in 1312 kreeg. Zegers: „Als vroeger op de kermis jongens uit de buurdorpen ruzie zochten, moesten ze vluchten. Dan vlogen we er bovenop. Als je aan iemand van Kessel kwam, kwam je aan ons.”

Hartverscheurend

Het bloeiende verenigingsleven is altijd de zuurstof van het dorp geweest. Carnaval, voetbal, schutterij, fanfare, mannenkoor, watersport, dialectgroep, bridgeclub. De kasteelfeesten, rond de duizend jaar oude burcht De Keeverberg, trekken op het hoogtepunt in de jaren negentig bezoekers van heinde en verre. Nee, saai is het nooit aan de linkeroever van de Maas. Maar als uit China een onbekend, geheimzinnig virus overwaait, in het prille voorjaar van 2020, komt Kessel letterlijk in ademnood. Peel en Maas, de gemeente waarin het dorp ligt, kleurt dieprood op de coronakaart: 313 ziekenhuisopnames per 100.000 inwoners, het hoogste aantal van Nederland. Op de grafstenen van het kerkhof, pal aan de Maas, is aan de sterfdata terug te zien hoe snel en genadeloos de zeis toeslaat: 9 maart, 15 maart, 19 maart, 23 maart, 24 maart, 26 maart, 28 maart, 29 maart, 5 april. Achter de kille cijfers gaan verhalen schuil van onbeschrijflijk leed, angst, hartverscheurend verdriet, verwarring en machteloosheid. Iedereen in Kessel kent wel iemand die aan corona is overleden. Sommige families worden drie, vier keer getroffen.

Eerste lockdown vijf jaar geleden

In één klap moesten cafés, restaurants en sportclubs dicht en werden scholen in heel het land gesloten. Dit weekend (15 maart) is het precies vijf jaar geleden dat toenmalig premier Mark Rutte live op tv de eerste lockdown in de coronacrisis afkondigde. Die had grote impact. Docenten moesten plots op afstand onderwijs geven, horeca moest de voorraad naar de voedselbank brengen en straten en pleinen gaven een lege, macabere indruk. Uiteindelijk duurde de eerste lockdown tot 1 juni 2020. Later volgden er nog twee.

Johan van Knippenberg, een van de twaalf beheerders van het kerkhof in Kessel. © Dick Holthuis

Terwijl de ene na de andere tv-ploeg in het hart van de crisistijd naar het Maasdorp trekt, gaan hardnekkige verhalen rond over de oorzaak van de coronahaard. Was het carnaval, dat zoals altijd uitbundig gevierd werd? Of toch dat benefietconcert voor een dorpsgenote met de spierziekte ALS? Op 5 maart 2020 komen honderden mensen samen in gemeenschapshuis De Paort voor de inzamelingsavond. De eerste besmettingen in Nederland zijn dan al gemeld. Als een GGD-arts in een uitzending van Avondgasten van L1 een link legt tussen benefietavond en de heftige coronauitbraak ontstaat veel ophef. Onderzoek naar een mogelijk verband wordt later gestaakt wegens een gebrek aan testresultaten. „Die uitspraak op tv zorgde voor kwaad bloed in Kessel”, zegt Johan van Knippenberg (69), een verenigingsman pur sang die elke straathoek in het dorp blind kan uittekenen. „De organisatie werd met een groot schuldgevoel opgezadeld, die heeft zich dat erg aangetrokken. Terwijl ze naar eer en geweten heeft gehandeld. Op het moment van het concert waren er helemaal nog geen coronaregels. Niemand wist iets over het virus.”

Terwijl Kessel zijn donkerste dagen beleeft, komen er – naast angst en verdriet – ook andere oergevoelens bovendrijven. Veerkracht. Saamhorigheid. Overlevingsdrift. Op paaszondag, 12 april, brengen de dorpsbewoners vanuit hun tuin of balkon een even indrukwekkende als ontroerende ode aan de doden. Nadat pastoor Verhaag de paasklokken heeft geluid, zingen ze massaal Mien Dörp, het volkslied van Kessel dat begin deze eeuw door dorpsbard Peter Bouten werd gecomponeerd. Koperblazers en schuiftrompetten laten de straten tintelen, van de kasteeltoren tot de veerpont naar Reuver. Vooral de laatste woorden gaan door merg en been:

*'Doe bûs mien leefde en mien laeve,
hubs hiël vuül aan mich gegaeve.
Doe bûs mien weeg en auch mien graaf,
nae doe kums noëit mier van mich aaf.
Doe bûs mien thoês doe bûs van mich,
doe bûs mien dörp ich haoj van dich.'*

Van Knippenberg, tevens een van de twaalf beheerders van het kerkhof: „Mieke Telkamp hoor je hier niet meer op begrafenissen, wel Mien Dörp. Het is een geweldig mooi lied. Het vertolkt onze diepste gevoelens, onze verbondenheid met elkaar en met het dorp.”

Op anderhalve meter afstand van elkaar zingen de dorpingen van Kessel, begeleid door muzikanten, hun volkslied op paaszondag 2020. Een ode aan de overledenen. © Still uit documentaire In het hart geraakt

Die veerkracht blaast langzaam maar zeker weer leven en vuur in het zwaarst getroffen dorp van Nederland, al gaat dat met vallen en opstaan. Als de heftige coronacrisis na twee jaar ten einde is, wordt in Kessel en zusterdorp Kessel-Eik een nieuw feest opgezet: het Kessel en Eiks Pleinfestijn. Waar verbondenheid vooropstaat en polarisatie geen kans maakt, luidt het motto. Op de eerste editie, in 2022, komen driehonderd bezoekers af. Een jaar later vierhonderd. Het verenigingsleven herrijst, van de joekskapel tot de beugelclub. En ook het aloude gesoebat en de twistgesprekken, die ook bij de Kesselse gemeenschap horen, steken geregeld de kop op. Over het verkeerscirculatieplan, het Maasterras achter buurthuis De Paort, de toekomst van kasteel De Keverberg. En zo vervliegt, maand na maand, de macabere coronatijd stapvoets in de herinnering.

Maar achter de voordeuren zijn de pijn en het verdriet nooit helemaal weg, ook vijf jaar later niet. Uiteindelijk moet iedereen z'n kruis zelf dragen, met hulp van de meest dierbaren, beseft Herman Claessen (76). Dik een halve eeuw geleden vertrok hij van Venlo naar Kessel, om daar nooit meer weg te gaan. In coronatijd is hij een van de eersten in het Maasdorp die plots weduwnaar wordt. Zijn vrouw Margriet bezwijkt binnen een paar dagen. „Op zondagmorgen kreeg ik een telefoontje. Ik kon met zoon, dochter en schoonzoon nog net afscheid nemen. Nog steeds ga ik elke dag naar het kerkhof. Ja, ik weet dat ik in Kessel veel lotgenoten heb. Maar ik merk dat veel mensen die heftige tijd het liefst laten rusten. Steun moet je tenslotte toch vinden in eigen familiekring. En op een moment komt het besef dat je door moet, ondanks alles. Ik heb mooie kleinkinderen, ik heb nog iets om voor te leven.”

De meeste hartverscheurende verhalen uit Kessel, het Bergamo van Limburg, zijn intussen voor de eeuwigheid vastgelegd. Zoals in de indrukwekkende documentaire “In het hart geraakt”, gemaakt door drie jonge filmmakers uit het dorp zelf. Daarin vertellen Sharon en Mitch over het lot van de familie Giesbertz, die misschien wel het zwaarst getroffen werd door corona. En waarin zakenvrouw Dorrie Eilers schetst hoe ze in korte tijd haar moeder verliest en haar bedrijf bijna over de kop ziet gaan. Ondanks onpeilbaar verdriet gooit ze het over een andere boeg. Eind 2020 wordt ze gekozen tot Limburgs ondernemer van het jaar. En dan is er het boek *Veerkracht*, met portretten van bewoners van de gemeente Peel en Maas die hard geraakt werden door de pandemie. In het eerste hoofdstuk boetseert Lonneke van Bommel een standbeeld voor haar vader Ton, prominent lid van het bevrijdingscomité in Kessel. Een boom van een kerel, die dolgelukkig is als hij met zijn legerjeep door de Heldense bossen zwerft. Nooit ziek. In het VieCuri in Venlo sterft hij als een van de eerste coronapatiënten, 68 jaar jong.

Het beeld van pater Pio dat pastoor Verhaag vanuit Italië meenam naar Kessel. Elke dag branden er nu kaarsjes. © Dick Holthuis

Misschien had pastoor Louis Verhaag deze bittere onheilsdagen al voorzien toen hij op bedevaart ging naar Italië, niet lang voor het uitbreken van de coronacrisis. De timmermanszoon uit Sevenum, die na zijn decennialange missiewerk in Afrika in 1996 naar Kessel kwam, was een devoot aanbidder van pater Pio, de heilig verklaarde mysticus uit San Giovanni Rotondo aan wie meerdere wonderen zijn toegeschreven. De pastoor wilde koste wat kost een groot beeld van de heilige pater meenemen, maar wist niet hoe hij dat naar Limburg moest vervoeren. Totdat hij een ingenieuze ingeving kreeg. Johan van Knippenberg: „In de toeristenbus waarmee hij naar Italië was gereisd, was onderin een bed voor de twee chauffeurs. Met zijn gebruikelijke charme heeft de pastoor toen gevraagd of hij dat beeld in het bed mocht leggen. Zo heeft hij dat toch naar Kessel weten te loodsen.”

Sindsdien is pater Pio de poortwachter van de Onze-Lieve-Vrouw-Geboortekerk aan de boorden van de Maas, waar zo vaak in coronatijd de doodsklokken galmden. Veel dorpelingen komen er niet meer naar de zondagsmis, maar dagelijks branden er kaarsjes in het voorportaal, waar de volksdevotie nog springlevend is. Buiten op het kerkhof liggen verse bloemen op de graven. Truus, Jacques, Thea, Christina, Doortje, Hannie, Jac, Margriet, Nel. Vijf jaar na het tranendal zijn ze nog lang niet vergeten. Van Knippenberg: „Er gebeurt nu zoveel in de wereld. Trump, de oorlog in Oekraïne, Israël en Gaza. Soms denk je: corona, hebben we dat allemaal meegemaakt? Maar als je hier rondloopt, komt alles weer terug. Die heftige tijd blijft altijd bij je, vergeten kun je dat nooit.”

Het graf van pastoor Verhaag, in een hoek van het kerkhof van Kessel. © De Limburger

Helemaal aan het eind, in een hoek van het nieuwe gedeelte van de begraafplaats, rust pastoor Verhaag. Zijn oude dag had hij al uitgetekend. In de zomer van 2021 zou hij zijn 25-jarig priesterjubileum in Kessel vieren en zich dan terugtrekken in het klooster van zijn congregatie van de Heilige Geest in Gennep. Maar het lot besliste anders. Op 6 juni 2020, vijf dagen nadat hij in de pastorie in zijn slaap is overleden, trekt de lijkwagen met zijn kist door het dorp. Onophoudelijk klappen zijn parochianen, terwijl ze langs de straten op anderhalve meter afstand van elkaar een erehaag vormen. Op zijn grafsteen staat een korte tekst: Herder van het volk. Van Knippenberg: „Hij blijft eeuwig bij ons, in zijn Kessel.”

Volkslied van Kessel

Mien Dörp

Doe bûs der noë al hiël get jaore
allang veur ich gebaore waas.
Klein gebleeve gruüts gewaore
spegels doe dich in de Maas.
Doe kens de huuskes en de miense
die der ware en nog zien.
Doe helse bije dich en den sjiense
te fluustere det zien der mien.

Refrein
Doe bûs mien leefde en mien laeve,
hubs hiël vuül aan mich gegaeve.
Doe bûs mien weeg en auch mien graaf,
nae doe kums noëit mier van mich aaf.
Doe bûs mien thoës doe bûs van mich,
doe bûs mien dörp ich haof van dich.

Refrein
Doe bûs mien leefde en mien laeve,
hubs hiël vuül aan mich gegaeve.
Doe bûs mien weeg en auch mien graaf,
nae doe kums noëit mier van mich aaf.
Doe bûs mien thoës doe bûs van mich,
doe bûs mien dörp ich haof van dich.

Refrein
Doe bûs mien leefde en mien laeve,
hubs hiël vuül aan mich gegaeve.
Doe bûs mien weeg en auch mien graaf,
nae doe kums noëit mier van mich aaf.
Doe bûs mien thoës doe bûs van mich,
doe bûs mien dörp ich haof van dich.

Componist : Peter Bouten
Tekst : Peter Bouten
Arrangement : Erik Munten

